

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

СЕЛИЩЕ НА 2000 МЕШКАНЦІВ

Методичні вказівки та завдання
до практичних занять та виконання курсового проєкту
ОК.08.12 «Архітектурне проєктування.
Курсовий проєкт №12»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності G17
«Архітектура та містобудування»

Київ 2026

УДК 711.4
С29

Укладачі: А. О. Ахаїмова, канд. арх., доцент;
М.В. Омеляненко, канд. арх. доцент;
Т.І. Грінченко, старш. викладач

Рецензент Л.Ю. Брідня, канд. арх., доцент

Відповідальний за випуск В. В. Куцевич, д-р арх., професор

*Затверджено на засіданні кафедри архітектурного проєктування
цивільних будівель і споруд, протокол №18 від 6 квітня 2026 року.*

В авторській редакції.

Селище на 2000 мешканців [електронний ресурс]: методичні вказівки
С29 та завдання до практичних занять та виконання курсового проєкту / уклад.:
А.О. Ахаїмова, М.В. Омеляненко, Т.І. Грінченко. – Київ : КНУБА,
2026. – 31с.

Розглянуто основні архітектурно-планувальні вимоги до проєктування селища на 2000 мешканців. Містить рекомендації щодо особливостей організації генерального плану поселення та його архітектурно-планувальної структури. Наведено розрахункові показники, склад та площі основних елементів забудови, приклади рішень.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності G17 «Архітектура та містобудування»

© КНУБА, 2026

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою першого містобудівного проєкту для студентів архітектурного факультету є проєктування житлового поселення поблизу виробничої зони. Головне завдання учбового проєкту – ґрунтовне розпланування заданого природного простору, перетворення і пристосування його у матеріально і духовно повноцінне середовище мешкання та життєдіяльності людей.

До того ж, метою цієї роботи є усвідомлення студентами соціального змісту містобудівної діяльності, та засвоєння поряд з деякими фундаментальними поняттями практичних професійних прийомів і творчих засобів здобуття архітектурної професії.

Проєктування селища розширить світогляд студентів містобудівними поняттями і термінами, дасть уявлення щодо містобудівної документації, щодо початкових і методичних та технічних навичок її розробки.

Крім загальних вимог щодо організації роботи над курсовим проєктом, в цій роботі наведено:

- основні розрахункові показники території селища, його основні зони (баланс території);
- номенклатура об'єктів громадського призначення з площами забудови;
- архітектурно-планувальні елементи селища;
- приклади рішень всіх заданих типів забудови та громадського центру;
- схеми основних типів доріг.

ЗАВДАННЯ НА ПРОЄКТУВАННЯ

1. Містобудівна ситуація

Житлове поселення розташовується на вільних пласких територіях, без складного рельєфу в першому північно-західному архітектурно-будівельному кліматичному районі. Під час вибору території для забудови необхідно забезпечувати зберігання природного середовища, вживати заходів щодо попередження ерозійних процесів, забруднення ґрунтів та водних джерел. До того ж, слід враховувати основні містоутворюючі фактори:

- **виробничі:**
 - наявність поблизу місця прикладання праці (виробництва) мешканців поселення, з яким необхідно організувати зв'язок;

- **транспортні:**

- віддаленість поселення від магістралі, з якою слід організувати зручний автомобільний зв'язок;
- забезпечення зв'язку з магістральним (зовнішнім) транспортом (залізничної станції, автостанція)

- **природно-ландшафтні:**

- наявність природно-ландшафтних елементів (озера, водоймища, пагорби, ліси та ін.). Якщо поблизу селища протікає річка, важливим є визначення напрямку її течії.

В цьому завданні пропонується декілька варіантів ділянки. Конкретне місцезнаходження і умови розміщення об'єкта погоджуються з керівником проекту під час видачі завдання (залежно від обраного варіанта). Склад та площі об'єктів поселення наведені у відповідних підрозділах.

Селище має бути зв'язане з виробництвом та районним центром автомобільною дорогою. Територія під забудову має відповідати вимогам ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

2. Основні вимоги до архітектурно-планувального рішення поселення

Завдання цього курсового проєкту передбачає проєктування селища на 2000 мешканців і пов'язане з вирішенням визначених архітектурно-планувальних задач, а саме:

- вибір території;
- розрахунок території;
- зонування території відповідно до функціональних, санітарно-гігієнічних, економічних та естетичних вимог;
- визначення кількості та вибір типів житлових будинків;
- визначення складу та місткості закладів та підприємств громадського призначення (дитячі садки, школа, магазини);
- організація мережі вулиць та доріг;
- організація громадського центру селища.

Під час розрахунку території необхідно передбачити можливість розширення житлового поселення в майбутньому, тобто окреслити його перспективний розвиток. Громадський центр селища має бути однаково доступним для всіх мешканців та мати зручний зв'язок з усіма сельбищними зонами. До складу громадського центру повинні входити заклади самоврядування, зв'язку, торгівлі, культури (табл.1).

Таблиця 1

Розрахунок громадських установ та підприємств

№ пор.	Найменування громадських об'єктів	Од. вим.	Кількість	Площа земельної ділянки, га
Навчально-виховні заклади				
1	Дитячі дошкільні заклади	Місць на 1000 мешканців	70-90	0.5 -0.65 (35-40 кв. м на одну дитину)
2	Середня школа зі спортивним центром	Місць на 1000 мешканців	160	1,5-2,5 (65 кв. м на одного школяра)
Лікувально-оздоровчі заклади				
3	Лікарня зі станцією швидкої допомоги на 2 машини	Ліжок на 1000 мешканців	3	0,15 (250 кв.м на 1 ліжко)
4.	Аптека	Об'єкт	1	У складі торговельного центру
5	Роздавальний пункт дитячої молочної кухні	Об'єкт	1	
Установи культури				
6	Центр культури, що включає клуб з бібліотекою, актовим залом, кав'ярнею-баром, літньою естрадою	Місць відвідувачів на 1000 мешканців	100	0,5 (25 кв.м на одного відвідувача)
7	Храм	Об'єкт	1	0,5
Спортивні споруди				
8	Стадіон (універсальна арена з трибуною на 200-400 глядачів (може бути запроєктована спільна арена зі школою)	Об'єкт	1	1 (0.5 га на 1 тис. мешканців)
9	Спортивний зал з площею підлоги 300 кв.м	Об'єкт	1	0,2
Заклади торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування				
10	Магазин продовольчих товарів	кв. м залу на 1000 мешканців	92	0,4
11	Магазин промислових товарів	кв. м залу на 1000 мешканців	184	
12	Їдальня, ресторан	Місць на 1000 мешканців	20-30	0,18 (30 кв.м на 1 місце)
13	Ринок	Торгівельних місць на 1000 мешканців	5-8	0,2
14	Центр побутового обслуговування (перукарня, ательє, майстерня)	Робочих місць	4	0,2

Заклади управління та зв'язку				
15	Установи місцевого самоврядування і адміністрації, загальною площею (включаючи приміщення для проведення урочистих акцій)	Робочих місць на 1000 мешканців	10-15	0,1-0,3
16	Службові приміщення дільничного інспектора міліції, загальною площею (включаючи приймальню юриста)	кв. м	200	У складі адміністративного центру
17	Вузол зв'язку/пошта, телеграф, АТС, телерадіоцентр/ загальною площею	Робочих місць / кв. м на 1000 мешканців	9/200	0,15-0,3
Заклади комунально-складського господарства				
18	Готель	місць	5	0,1
19	Лазня	місць	7	0,1
20	Пральня	кг сухої білизни у зміну	120	
21	Котельня	об'єкт	1	0,2*
22	Пожежне депо	машин	1	0,4*
23	Резервна /дизельна, локомобільна/ електростанція зі складом палива	об'єкт	2	0,2*
24	Експлуатаційні служби /майстерні, склади, парк спеціальних машин, житлова, дорожня. електрогосподарства, підземних мереж та споруд	об'єкт	2	0,5*
25	Автозаправна станція (АЗС),	об'єкт	1	0,2**
26	Автостанція	об'єкт	1	0,2**
27	Кладовище	об'єкт	1	0,1**
28	Головна трансформаторна підстанція /ТП/	об'єкт	1	0,2**
29	Газорозподільна станція (ГРС)	об'єкт	1	0,5**
30	Головні споруди водопостачання	об'єкт	1	0,1**
31	Очисні споруди господарсько-побутової каналізації	об'єкт	1	0,2**

*- розташування у комунально-виробничій зоні, т.зв. *позасельбищні* об'єкти

** - розташування по за межами селища, т.зв. *позаселищні* об'єкти

ПРИМІТКА: Наведені розрахункові нормативи, згідно з ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

Транспортна мережа селища має включати щонайменше три типи вулиць: головна вулиця, житлова вулиця та проїзд. Під час розробки

генерального плану головне завдання складають такі вимоги:

- не робити зайвих, не обов'язкових вулиць, тобто прагнути до безквартирного розпланування (у зоні садибної забудови);
- не проєктувати економічно неефективних та неповноцінних одnobічних вулиць;
- при уточненні трасування вулиць уникати занадто великого обсягу земельних робіт;
- прагнути до технічно простих інженерних систем (мереж), передусім - зручного відведення стічних вод.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОЄКТУВАННЯ

Селище, що проєктується, призначене для розселення (мешкання, спілкування і гармонійного розвитку – тобто для повноцінного життя) людей, яке пов'язано з працею на певному підприємстві або в установі, що є для цього селища *економічно-виробничою базою*.

Економічно-виробничою базою та містоутворюючим фактором селища може стати один з перелічених далі варіантів підприємств, під час розміщення його зазвичай поза межами селища:

- промислове виробництво – видобування корисних копалин або інших природних ресурсів, переробка індустріальної або сільськогосподарської сировини, місцеві народні промисли, тощо;
- експлуатація підприємства енергетики, транспорту тощо;
- заклади науки або освіти – науково-дослідний інститут, вищий навчальний заклад тощо;
- сфера обслуговування – заклади охорони здоров'я, курортні, туристичні.

Сельбищна територія складається з зон:

- житлової забудови;
- громадської забудови;
- озелених територій загального користування, парків, скверів;
- вулиць, доріг, майданчиків для машин, площ.

В цих методичних рекомендаціях відокремлена ще одна важлива зона інфраструктури будь-якого містобудівного утворення – комунально-складська. Слід зауважити, що більшість об'єктів комунально-складського призначення, що відмічені зірочкою в табл. 1, знаходяться поза межами

сельбищної території. Тому, в рамках навчального проєкту допускається означити їх умовно.

РОЗРАХУНОК БАЛАНСУ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕРИТОРІЇ

Робота над проєктом починається із розуміння загальної структури поселення. Тому, по-перше, необхідно розрахувати загальний баланс території селища. В табл. 2 наведено перелік основних складових та їх площі.

Таблиця 2

Попередній розрахунковий баланс території селища

Територія	га	%%
Сельбищна територія:		
В тому числі:		
1. Одно- двоквартирні з присадибними ділянками 1000м ²	18	34
2. Одно- двоквартирні з присадибними ділянками 600м ²	13	25
3. Блоковані (2 поверхи) земельна ділянка 150м ² на 1 квартиру	3.8	7
4. 3-4 поверхові секційні будинки	8	15
5. Ділянки громадських закладів	5-6	11
6. Зелені насадження загального використання	2.4	5
7. Вулиці, дороги, площі	1.2-1.4	3
Всього сельбищної території	52.6	100
Промислова зона	3	
Комунально-складська зона	3	
Всього	58.6	

Загальна площа поселення складає приблизно 60 га.

РОЗРАХУНОК БАЛАНСУ ЖИТЛОВОЇ ТЕРИТОРІЇ

Після розподілу основних зон сільбищної території, необхідно уточнити та грамотно розпланувати житлову територію поселення, оскільки вона є найбільшою та складає понад 80 % загальної площі сільбищної території. Розрахункова чисельність однієї сім'ї – 3 особи.

Розрахункова кількість населення, близько 2000 мешканців, може бути уточнена згідно з умовами майданчика. Належить передбачати можливість вільного вибору кожною родиною відповідного до її потреб типу оселі квартири, будинку. Загальний житловий фонд житлового селища складається з чотирьох основних типів забудови:

1. Індивідуальні будинки з присадибними ділянками площею до 1000 кв. м (можлива обґрунтована кількість ділянок площею до 3000 кв. м, розрахованих на можливість ведення присадибного господарства);

2. Індивідуальні будинки з присадибними ділянками площею до 600 кв. м;

3. Блоковані будинки з приквартирними ділянками площею від 150 кв. м;

4. Багатоквартирні будинки (секційні, галерейні, або змішаного типу, висотою до 4 поверхів з загальними дворами).

Кількість та співвідношення жителів різного типу визначається автором, виходячи з потреб, способу життя населення, що прогнозується, виходячи з професії, рівня доходів, відстані від великого міста, природних умов, тощо.

Розподіл типів забудови між собою розраховується згідно з табл. 3.

Житлові будинки розташовуються з відступом від червоної лінії селищних доріг та головних вулиць поселення – 6 м, житлових – 3 м.

Організація садибної забудови може бути *лінійною* («регулярною» або «вільною»), *тупиковою та груповою*; зблоковані одноквартирні будинки можуть бути улаштовані окрім того за «килимним» типом. Багатоквартирні будинки потрібно компонувати у групи, з метою облаштування дворових територій (див. додаток, рис. 4)

Слід виділити типологію та будівельне зонування, розташовуючи більш щільну (зокрема – багатоквартирну) забудову у більш активних місцях (зонах), як правило ближче до структурного каркасу і громадського центру селища.

Проектний баланс житлової території

№ пор.	Житлові будинки з кількістю поверхів	% жителів	Кіл-сть жителів, тис.	Розміри площі, га на 1000 жителів	Площа, га
1	Одно- двоквартирні з присадибними ділянками 1000 м ²	25	0.5	36	18
2	Одно- двоквартирні з присадибними ділянками 600 м ²	25	0.5	26	13
3	Блоковані (2 поверхи) земельна ділянка 150 м ² на 1 квартиру	10	0.2	19	3.8
4	3-4 поверхові секційні будинки	40	0.8	10	8
	Всього житлової території (нетто)	100	2		42.8

Для забезпечення нормованого світлового середовища в зоні секційної забудови слід дотримуватись заданих містобудівних розривів – між довгими сторонами 2-4 поверхових будинків не менш ніж 15 м; у разі забудови більшої поверховості – 20 м; між довгими сторонами та торцями – не менш ніж 10 м. На території дворів слід організувати майданчики: загального користування, дитячі, господарські, місця для відпочинку, місця паркування автомобілів. Приклади рішень житлової забудови та схеми формування житлових груп див. додаток, рис. 1-5.

ЗАКЛАДИ, ПІДПРИЄМСТВА**І СПОРУДИ ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

Громадський центр сільського населеного пункту є його основним структурним елементом, до якого входять головні установи управління і культурно-побутового обслуговування. Також, площа для проведення масових громадських заходів.

Після розрахунку сельбищної території необхідно проаналізувати та обрати для проекту перелік будівель і споруд громадського призначення, які необхідно запроектувати. Житлове селище – це осередок гуртування та спілкування людей, яким необхідно реалізовувати свої соціальні (громадські) функції: захисту, праці, торгівлі, освіти, охорони здоров'я, господарського обслуговування, спорту, культурних акції тощо.

Номенклатура, параметри та просторове розміщення об'єктів громадського призначення мають якнайкраще забезпечувати усю різноманітність потреб населення селища і, за необхідності, мешканців інших поселень, які складають його групову систему. Користуючись табл. 1, необхідно виконати докладний розрахунок функціональних параметрів (вони визначають габарити будівель і споруд) та площ ділянок установ і підприємств (об'єктів) громадського призначення.

Враховуючі задану місткість селища, рекомендується кооперувати громадські об'єкти за функціональним навантаженням, а саме:

- Заклади культури та заклади спорту
- Торгівельні заклади з закладами громадського харчування та побутового обслуговування
- Заклади управління з об'єктами зв'язку.

Для гармонійного сприйняття забудови громадського центру (1-2 поверхи) рекомендується оптимальне співвідношення висоти забудови та довжини площі 1:6 – 1:8. Розмір вільної території з твердим мощенням для масових громадських заходів повинен складати 700-750 м² на 1000 мешканців.

Під час розрахунку кількості та потужності громадських будівель і споруд необхідно користуватись ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій». Але, враховуючі навчальний формат цих методичних вказівок, деякі розрахунки місткості громадських будівель і споруд задані конкретними величинами. Наприклад, розрахунок дитячих дошкільних установ. У цих методичних рекомендаціях нормативна величина фіксується на рівні 70-90 місць в дитячому садку на 1000 мешканців. Аналогічно задаються нормативні величини розрахунку загальноосвітньої школи (див. табл. 1).

Після розрахунку місткості громадських будівель і споруд, визначаються площі їх ділянок та розташування в сільській забудові. Наприклад, площа земельної ділянки дитячого дошкільного закладу становить не менше: в яслах-садках на 1-2 групи – 45 м², на 3-5 груп – 40 м² на одне місце, але не менш ніж 0,2 га.

Важливими показниками розташування закладів у структурі поселення стають радіуси обслуговування: дитячого дошкільного закладу – 500 м, загальноосвітньої школи – до 800 м (додаток Е.5 ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»). Приклади планувальної організації громадського центра селища див. додаток, рис. 6.

ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНА ЗОНА СЕЛИЩА ТА БЛАГОУСТРІЙ

На території селища необхідно передбачити систему озелених відкритих просторів, які використовуються для довгострокового та короткострокового відпочинку населення. Розміри зони озеленення поселення див. табл. 2.

Сумісно з благоустроєм, слід передбачити високоякісне озеленення усіх типів, що зустрічаються в селищі, серед них:

- зелені насадження загального користування (селищний парк, бульвари, сквери) із загальною площею з розрахунку 12 м² на одного мешканця (у разі суміжного з селищем розташування лісу, норматив може бути зниженим до 10 кв. м);
- озеленення територій та ділянок об'єктів загального користування (громадський центр та стадіон, школа, лікарня та ін.) з використанням декоративних газонів, квітників та інших засобів ландшафтної архітектури;
- рядові посадки декоративних висококронових дерев на вулицях;
- озеленення технічного призначення (водоохоронні та інші природоохоронні зони; захисні посадки у санітарно-захисних зонах, шумо- й вітрозахисні екрани, зокрема у розривах від магістральних шляхів, зовнішній зелений пояс).

Зовнішній благоустрій – це комплекс заходів з метою ландшафтної, архітектурно-просторової та естетичної організації території селища. Включає до свого складу: рішення та розміщення малих архітектурних форм, формування системи зелених насаджень (декоративне озеленення, квіткове оформлення, геопластика рельєфа та ін.). Функціональні та декоративні елементи благоустрою й малі архітектурні форми (підпірні мури, сходи, огорожі, щогли, опори і торшери вуличного освітлення, садові дивани та лави, інформаційні пристрої, урни для сміття, альтанки, перголи тощо) повинні мати високий рівень дизайну із застосуванням добротних матеріалів – природного каменю, металевого лиття, масивного дерева.

На території поселення слід передбачати декілька різновидів майданчиків загального користування:

- для відпочинку відвідувачів громадських закладів – 30-50 м² біля кожного об'єкта);
- для господарських потреб громадських закладів (з контейнерами для сміття);

- для дитячого відпочинку;
- двори для відпочинку мешканців секційних будинків

Розрахункові показники цих майданчиків див ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

Якщо селище, що проєктується, формується вздовж мережі озер або річки, рекомендується організувати ландшафтно-рекреаційну зону з пляжем. Розрахунок пляжної території – 8 м² на одного відвідувача. Довжину берегової смуги річкових та озерних пляжів слід приймати не менше ніж 0, 25 м на одного відвідувача.

Територія, що прилягає до акваторій малих річок та водоймищ є водоохоронною зоною. Згідно з Водним кодексом України розмір водоохоронної зони для:

- малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше ніж 3 га – 25 м;
- для середніх річок, водосховищ на них та ставків площею понад 3 га – 50 м;
- для великих річок, водосховищ на них та озер – 100 метрів.

ВУЛИЧНО-ДОРОЖНЯ СИСТЕМА СЕЛИЩА

Проектуючи сільські поселення, слід передбачити єдину дорожньо-транспортну мережу для забезпечення зручних і безпечних зв'язків з усіма функціональними зонами, з іншими поселеннями системи розселення, автомобільними дорогами, виходячи з розрахунку 6 м² на одну людину в поселенні. Необхідно дотримуватись нормативних вимоги щодо поверхневого водовідведення, поздовжніх ухилів, радіусів поворотів, поперечних габаритів проїзних частин, захисних смуг, інженерних коридорів, бульварів, скверів та інших озелених майданчиків загального користування, відображаючи транспортно-технічну класифікацію та архітектурно-структурну роль.

Габарити відстаней між житловими вулицями мають відповідати передбаченому типу і засобу організації житлової забудови, та вимогам важливого критерію – високій лінійній щільності майбутньої забудови; зокрема у зонах садибної забудови можлива безквартальна система.

Необхідно упорядкувати усі громадські (крім ділянок житлових будинків, допоміжних виробничих та комунально-господарських об'єктів) простори, і водночас:

- габарити у червоних лініях та склад поперечних перетинів вулиць

потрібно визначати відповідно до структурно-транспортної класифікації та міркування щодо улаштування підземних мереж і споруд, враховуючи (за необхідності) закриті дощові стоки й дренажі;

- проїзні частини вулиць з кількістю й габаритами смуг руху, що відповідають транспортній функції – бордюрного типу з асфальтобетонним або цементобетонним покриттям;

- пішохідні тротуари проектувати з бетонним (монолітним чи збірним) покриттям; окремі, найрепрезентативніші пішохідні простори можуть бути забруковані з застосуванням природного каменю.

Пропускна здатність мережі вулиць, доріг та транспортних пересікань, кількість місць зберігання автомобілів слід визначити, виходячи з рівня автомобілізації на розрахунковий термін, автомобілів на 1000 чоловік – 200-250 легкових автомобілів, включаючи 3-4 таксі. Кількість мотоциклів та мопедів – 100-150 одиниць на 1000 чоловік.

Бульвари та пішохідні алеї слід передбачати у напрямку масових потоків пішохідного руху. Розміщення бульвару, його довжину і ширину, а також місце у поперечному профілі вулиці треба визначати з урахуванням архітектурно-планувального рішення вулиці та її забудови. Відстань від будинків, споруд, а також об'єктів інженерного благоустрою до дерев та чагарників слід брати за ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій». На другорядних (одно смугових) проїздах треба передбачити роз'їзні майданчики завширшки 6 м та завдовжки 15 м на відстані не більше ніж 75 м один від одного. Тупикові проїзди мають бути завдовжки не більше ніж 150 м і закінчуватися поворотними майданчиками, які забезпечують можливість розвороту сміттевозів, прибиральних і пожежних машин. Велосипедні доріжки з покриттям тротуарного типу передбачають для односмугового руху не менше ніж 0.8 м. Під'їзди до будинків проєктуються не менше ніж 3,5 м. Зазвичай, поєднуються з тротуаром. Основні поперечні розрізи вулиць див. додаток, рис. 7.

Між залізничними коліями, станцією і житловою забудовою необхідно дотримуватись санітарно-захисної зони, ширина якої встановлюється залежно від інтенсивності руху поїздів: на головних дорогах I, II та III категорії – 100 м, на станційних та під'їзних шляхах – 50 м.

ВИРОБНИЧА ЗОНА

В цих методичних рекомендаціях місцезнаходження виробничої зони відносно до поселення вже вказано на підосновах. Тип виробництва визначається з викладачем. Детальне розпланування виробничої зони не обов'язкове.

КОМУНАЛЬНО-СКЛАДСЬКА ЗОНА

Комунально-складська зона – територія населеного пункту, призначена для розміщення груп та окремих підприємств, які забезпечують потреби населення у зберіганні товарів, комунальних та побутових послугах. На території цієї зони розташовуються: загально товарні склади, овочеві бази, сховища; гаражі, станції технічного обслуговування автомобілів, автозаправні станції; трансформаторна та газорозподільна станції, головні споруди водопостачання та каналізації та ін.

ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ

Архітектурно-планувальні та середовищні властивості селища що проєктується, мають бути вирішені з міркувань ефективного поверхневого водостоку і комплексного інженерного обладнання території на основі таких централізованих систем:

- господарсько-питного водопостачання від єдиного джерела (відкритого чи підземного; у першому випадку – з фільтрувально-насосною станцією; варіант – існуючий транзитний районний водогін);
- поливального водогону від насосної станції біля найближчого, придатного для цього водоймища;
- господарсько-побутової каналізації з повним механічним та біологічним очищенням стоків на єдиних очисних спорудах, зі скиданням очищеної води у відкрите водоймище;
- відведення поверхневих (дощових) вод з їх очищенням перед скиданням у відкрите водоймище;
- газопостачання від ГРС на спеціальному або транзитному /районному/ газопроводі високого тиску;
- теплопостачання та гарячого водопостачання від центральної селищної котельні або від групових котельних (багатоквартирних житлових будинків, значних громадських і виробничих будівель) та від установок типу АГВ (іншої забудови);

- електропостачання від ТП і РП з кабельними низьковольтними ЛЕП та лініями зовнішнього освітлення;

- телефонізації, провідникового радіомовлення й телебачення від селищного вузла зв'язку.

Просторова організація (тобто розташування головних споруд та трасування магістральних коридорів) інженерних систем у разі раціонально-найменших витрат на їх будівництво має забезпечувати технологічну та економічну ефективність їх функціонування.

Інженерне обладнання, з його трасами й габаритами, органічно-взаємопов'язане з архітектурно-планувальною структурою селища, стає його *інженерною інфраструктурою*.

ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Соціальну, технічну та економічну ефективність проєктного рішення, яке ви знайшли і розробили, аналізують та ілюструють короткі техніко-економічні показники.

1. Чисельність населення.
2. Кількість жителів у тому числі:
 - у садибних будинках;
 - у блокованих будинках;
 - у багатоквартирних будинках.
3. Площа території у межах селища

СКЛАД ТА ОФОРМЛЕННЯ ПРОЄКТУ

Проєкт селища з населенням 2000 мешканців має бути поданий на суцільному листі аркуша, кратно до формату А1. До складу проєкту входять такі креслення:

1. Опорний план 1:5000.
2. Схема функціонального зонування селища (з каркасом основних взаємозв'язків) 1:5000.
3. Схема транспорту (головних, міжквартальних та пішохідних доріг) 1:5000.
4. Схема селища з радіусами обслуговування громадських споруд 1:5000.
5. Генеральний план селища, 1:2000.
6. Техніко-економічні показники.
7. План детального розпланування частини (фрагменту) території

селища, включно з центром, масштаб 1:500.

8. Поперечні профілі вулиць, які запроєктовані, 1:200.

9. Розгортка забудови головної вулиці, масштаб 1:500.

10. Перспективне зображення центру селища з лінією горизонту на рівні очей людини.

На кресленнях має бути зображено: орієнтація за сторонами світу з розою вітрів, рельєф поверхні у вигляді горизонталей; напрямки водотоків, опорні будівлі та споруди; усі вулиці, що проєктуються, червоні лінії, а також умовні позначення та експлікації. Техніка подачі матеріалів вільна з зображенням падаючих тіней від забудови, дерев та геопластики у масштабі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРОЄКТУ

1. Розпланування:

- урахування та використання природних чинників та регіональних факторів;

- ефективність та раціональність розпланувальної структури;

- функціональні та естетичні якості селища за генпланом;

2. Забудова:

- середовищна повноцінність житлової забудови;

- об'ємно-просторова повноцінність та середовищна досконалість громадського центру.

3. Технічна обізнаність:

- деталі улаштування вулиць, доріг, перехресть тощо;

- інженерні питання, ухили, вертикальні габарити, мости тощо;

- додержування масштабу.

ПЛАН РЕФЕРАТУ ТА СЕМІНАРУ

1. Соціально-функціональні критерії проєктного вирішення житлового поселення.

2. Економічні критерії проєктного вирішення.

3. Духовні (естетичні та образно-художні) властивості селища.

4. Композиційне вирішення: структурний, об'ємно-просторовий та середовищний аспекти.

5. Вибір ділянки, соціальні чинники.

6. Вибір ділянки, природні фактори.

7. Опорний план.
8. Пошук планувально-структурної моделі.
9. Архітектурно-планувальна структура; елементи, зв'язки, вузли.
10. Функціональне зонування території.
11. Транспортна система; структурна та технічна класифікація вулиць.
12. Організація садибної та одноквартирної житлової забудови.
13. Організація багатоквартирної забудови.
14. Громадський центр.
15. Улаштування і озеленення громадських просторів.
16. Система озеленення.
17. Малі форми, дизайн, питання синтезу мистецтв.
18. Інженерна інфраструктура селища.

Список літератури

Основний:

1. Планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12:2019. – [Чинні з 2019.10.01]. – Київ: Мінрегіон України, 2019. – 177 с.
2. Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій ДБН Б.2.2-5:2011. – [Чинні з 2022.09.01]. – Київ: Мінрегіон України, 2022. – 46 с.
3. Будівельна кліматологія ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010. – [Чинні з 2011.12.16]. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2011. – 127 с.
4. Громадські будинки та споруди. Основні положення ДБН В.2.2-9:2018. – [Чинні з 2022. 09. 01]. – Київ: Мінрегіон України, 2022. – 43 с.
5. Житлові будинки. Основні положення ДБН В.2.2-15:2019. – [Чинні з 2022.09.01]. – Київ: Мінрегіон України, 2022. – 48 с.
6. Вулиці та дороги населених пунктів ДБН В.2.3-5:2018. – [Чинні з 2022.09.01]. – Київ: Мінрегіон України, 2022. – 61 с.
7. Водний Кодекс України. – [Чинні з 2026.03.22]. – Київ: ВР України, 2026. – 39 с.
8. Село – сучасна політика і стратегія розвитку.– Київ : НАН України, 1997. – 330 с.
9. Білоконь Ю.М. Управління розвитком територій (планувальний аспект / за ред. Фоміна І.О. – Київ :Укрархбудінформ, 2002. – 148 с.
10. Кучерявий В.П. Ландшафтна архітектура: підручник. – Львів: Новий Світ – 2000», 2017. – 521 с.
11. Фомін І.О. Основи теорії містобудування: підручник. – Київ: Наукова думка. 1997 – 191 с.
12. Містобудування: довідник проєктувальника / за ред. Т.Ф. Панченко. – Київ : Укрархбудінформ, 2001. – 192 с.
13. Ладигіна І.В. Ландшафтна архітектура в умовах урбанізації: навчальний посібник./ І.В. Ладигіна, Н.Г. Дубина. – Харків, 2019. – 192 с

Допоміжний:

1. Методичні вказівки до виконання курсового проєкту «Селище на 2000 мешканців. Планування та забудова». / уклад.: Є.Б. Яшунський, І. А. Швець. – Дніпропетровськ: ДВНЗ ПДАБА, 2012. – 25 с.
2. Будівельне проєктування : [довідник] / Ернст Нойферт. – [40-ве вид, перероб. і допов.]. – Київ : Фенікс, 2017. – 619 с.

Рис.1. Приклади планувальних рішень індивідуальних житлових будинків

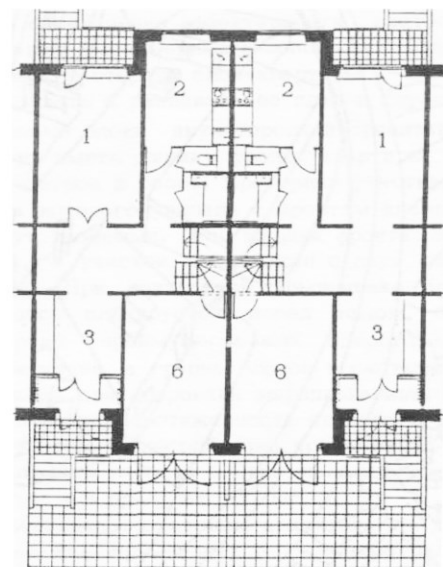
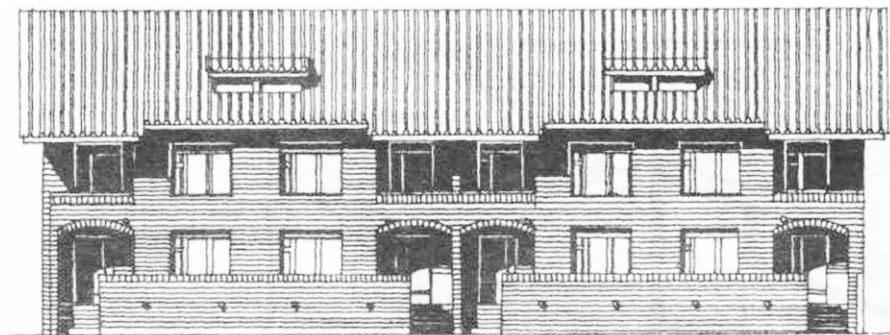
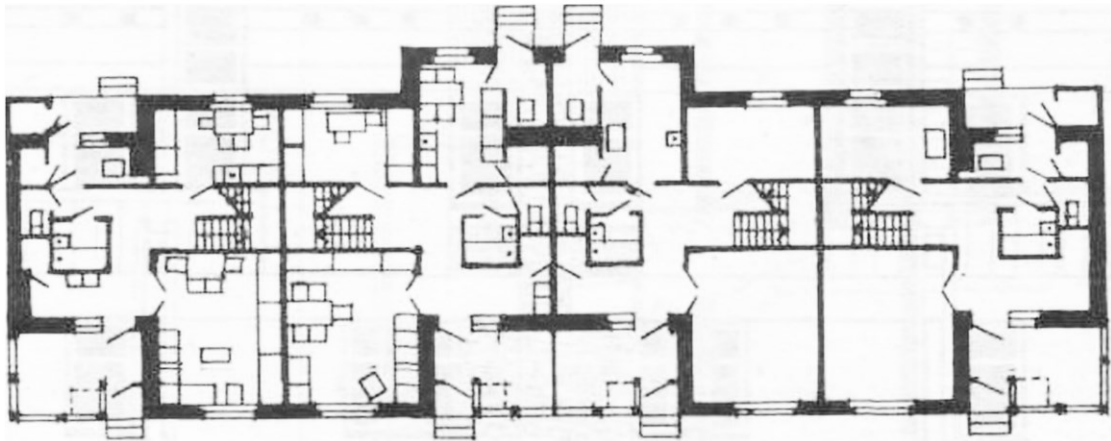

Рис.2. Приклади планувальних рішень блокованих житлових будинків

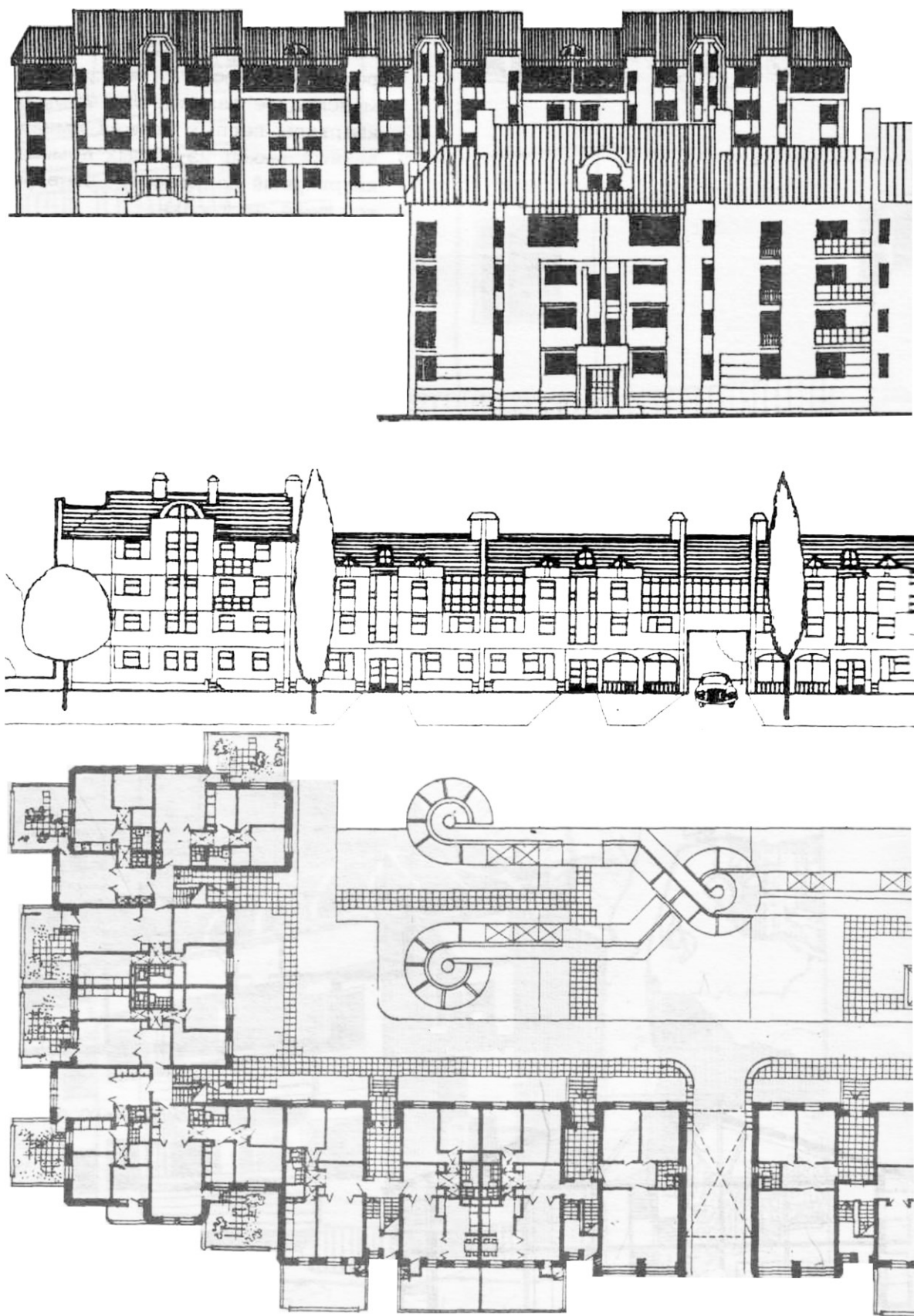

Рис. 3. Приклади планувальних рішень секційної забудови

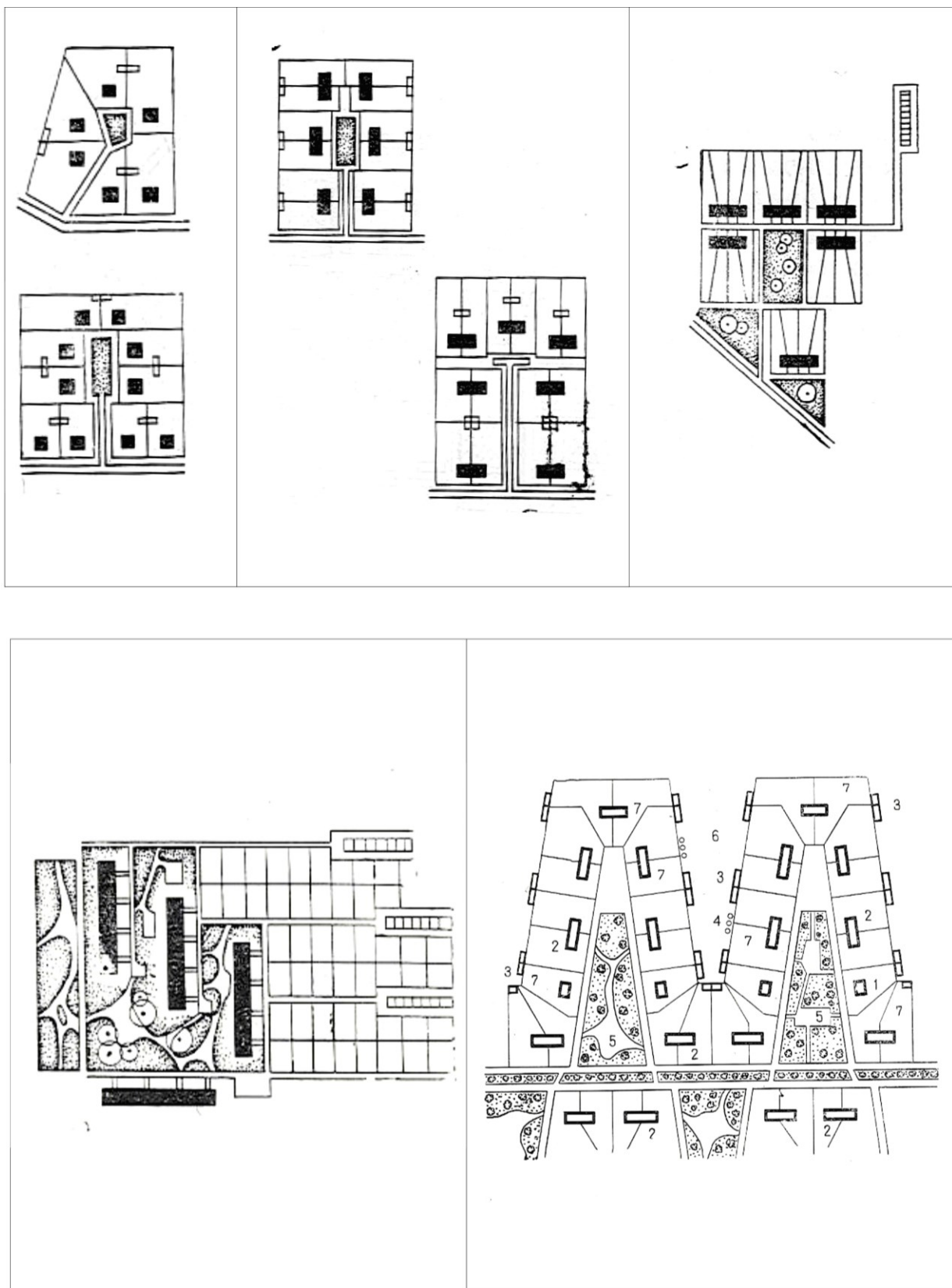
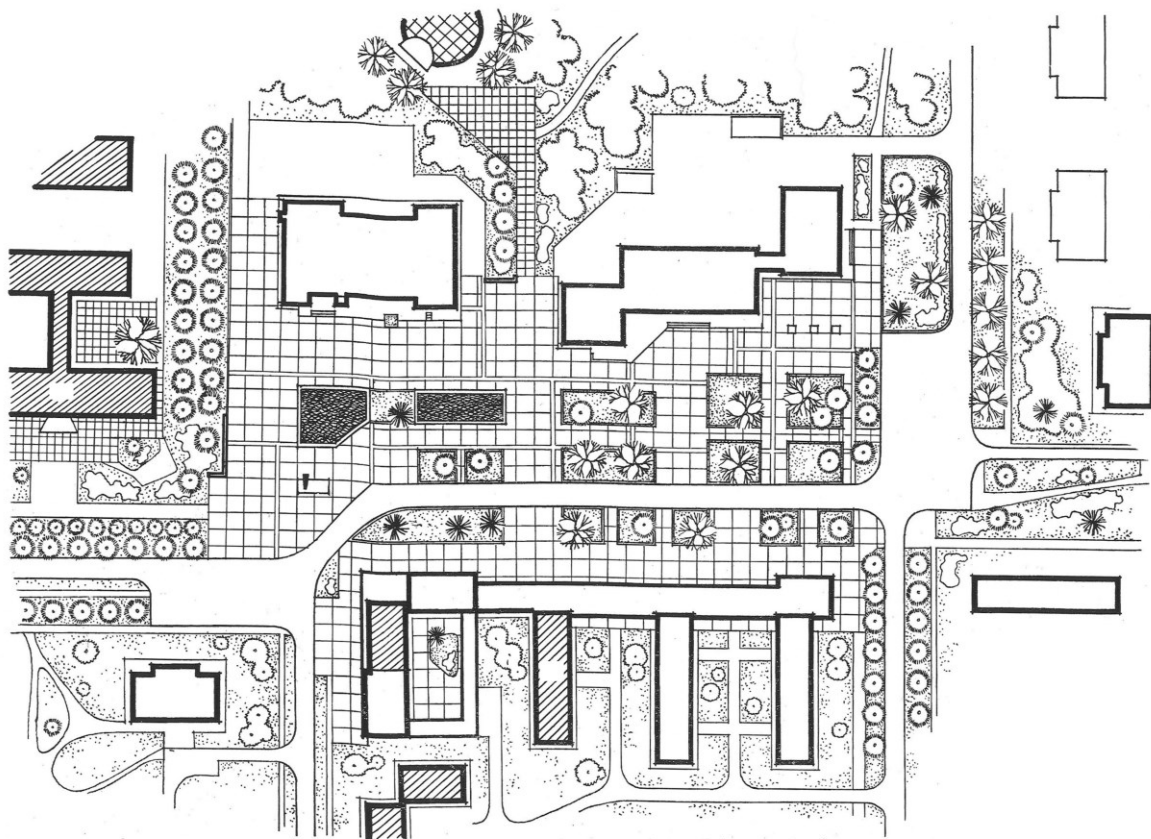

Рис. 4. Приклади рішень індивідуальної та блокованої забудови селища.

Рис. 5. Приклади перспективного зображення забудови селища

Експлікація будівель:

1. Культурно-просвітницький центр
2. Торгівельний центр
3. Громадський центр
4. Басейн
5. Паркування авто
6. Господарські споруди

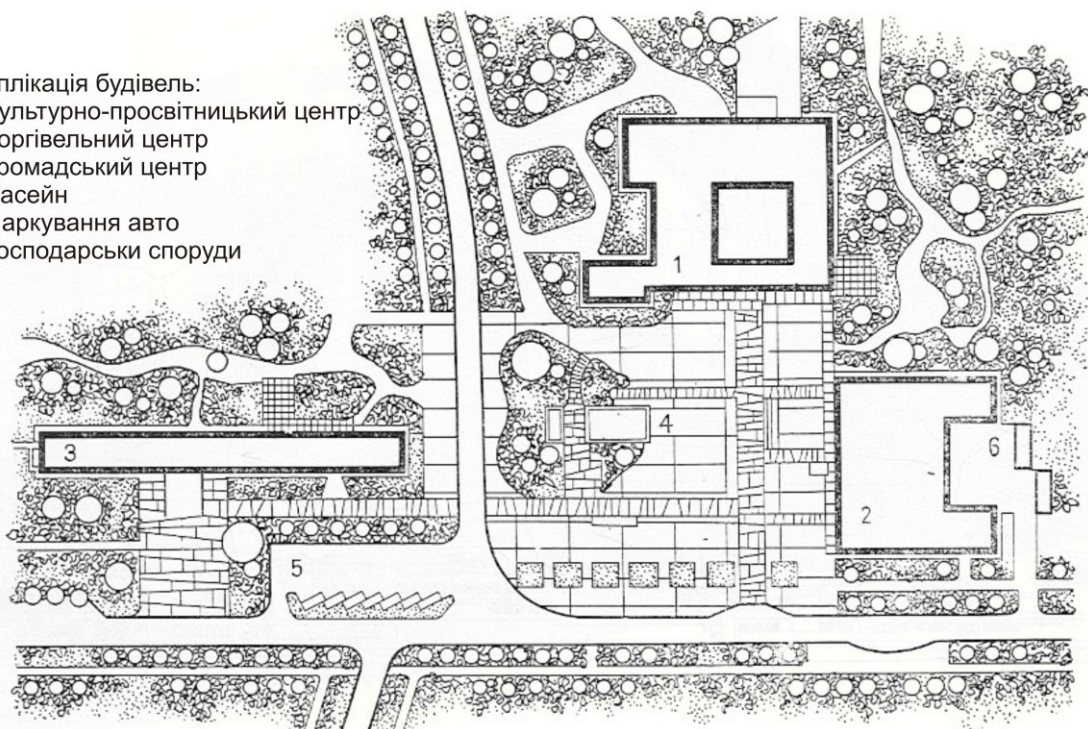
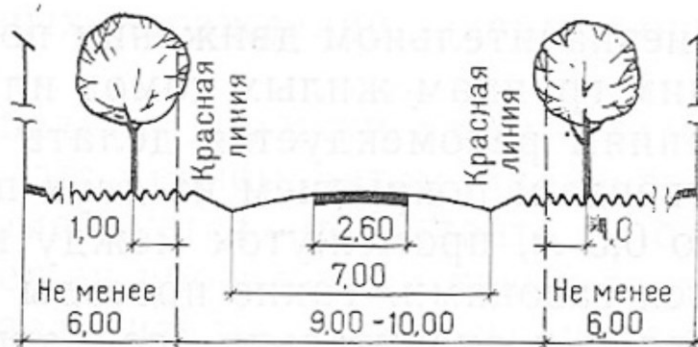

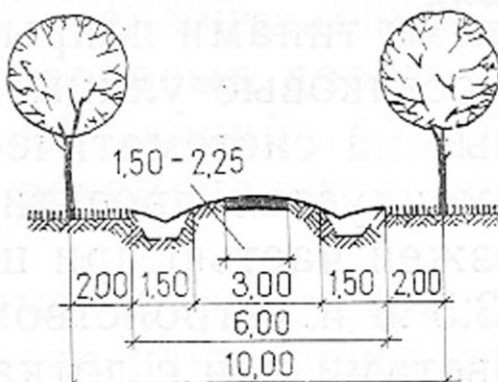
Рис. 6. Приклади планувальних рішень громадських просторів селища

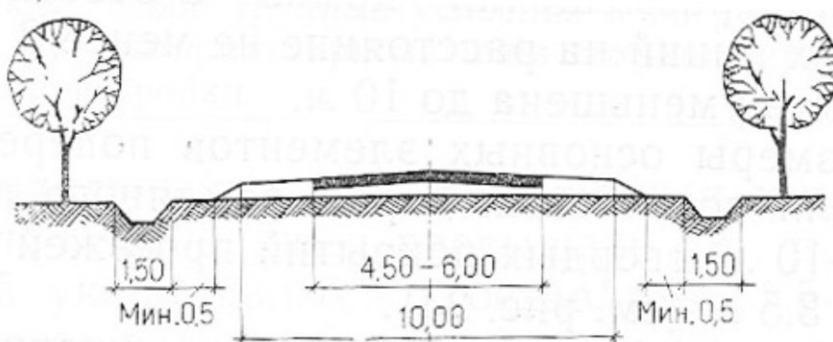
Житлова вулиця середньо- та малоповерхової забудови

Проїзди середньо- та малоповерхової забудови

Пешохідно-велосипедна доріжка

Селищна дорога II категорії

Рис. 7. Поперечні профілі вулиць

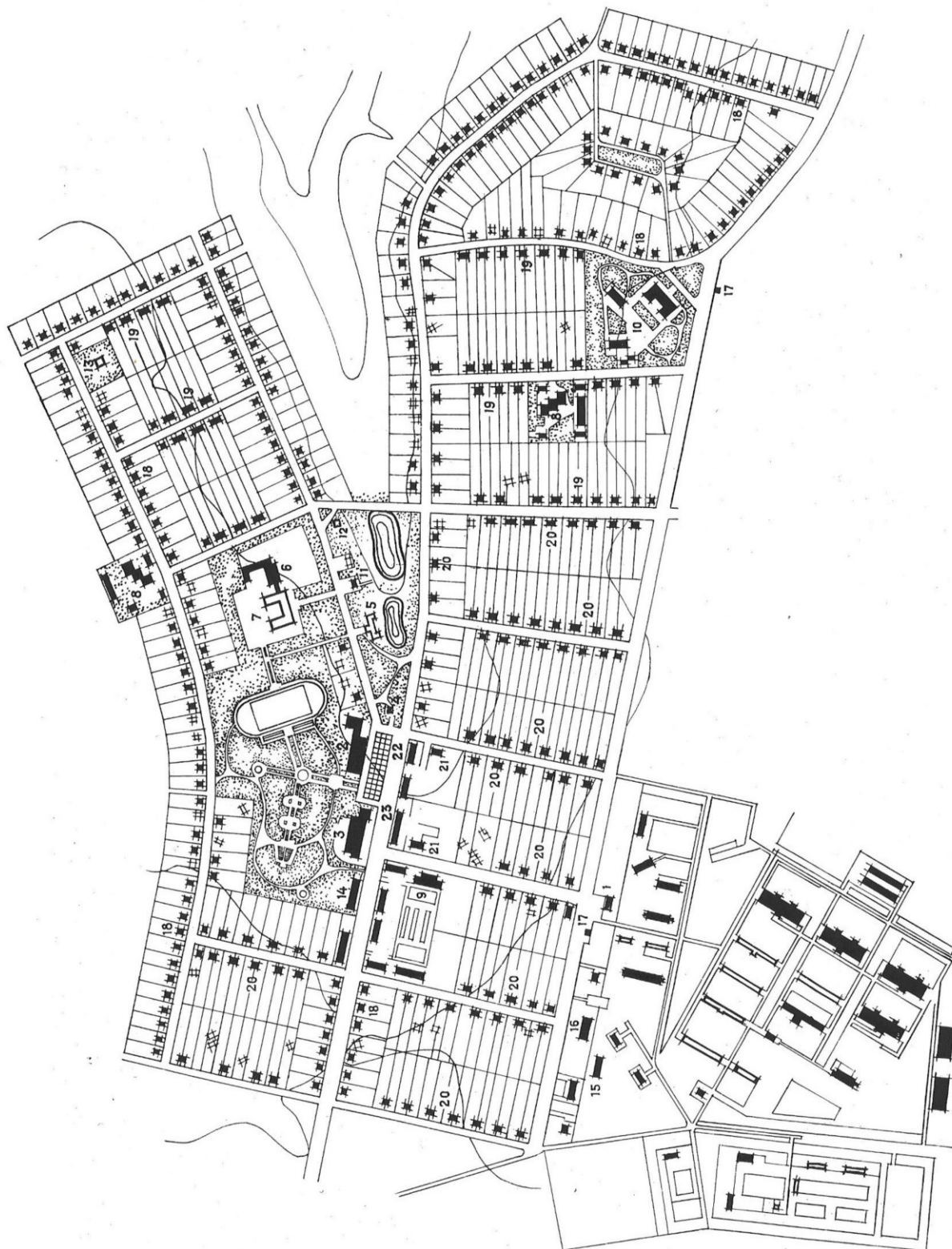

Рис. 8. Приклад планувального рішення селища на 2000 мешканців

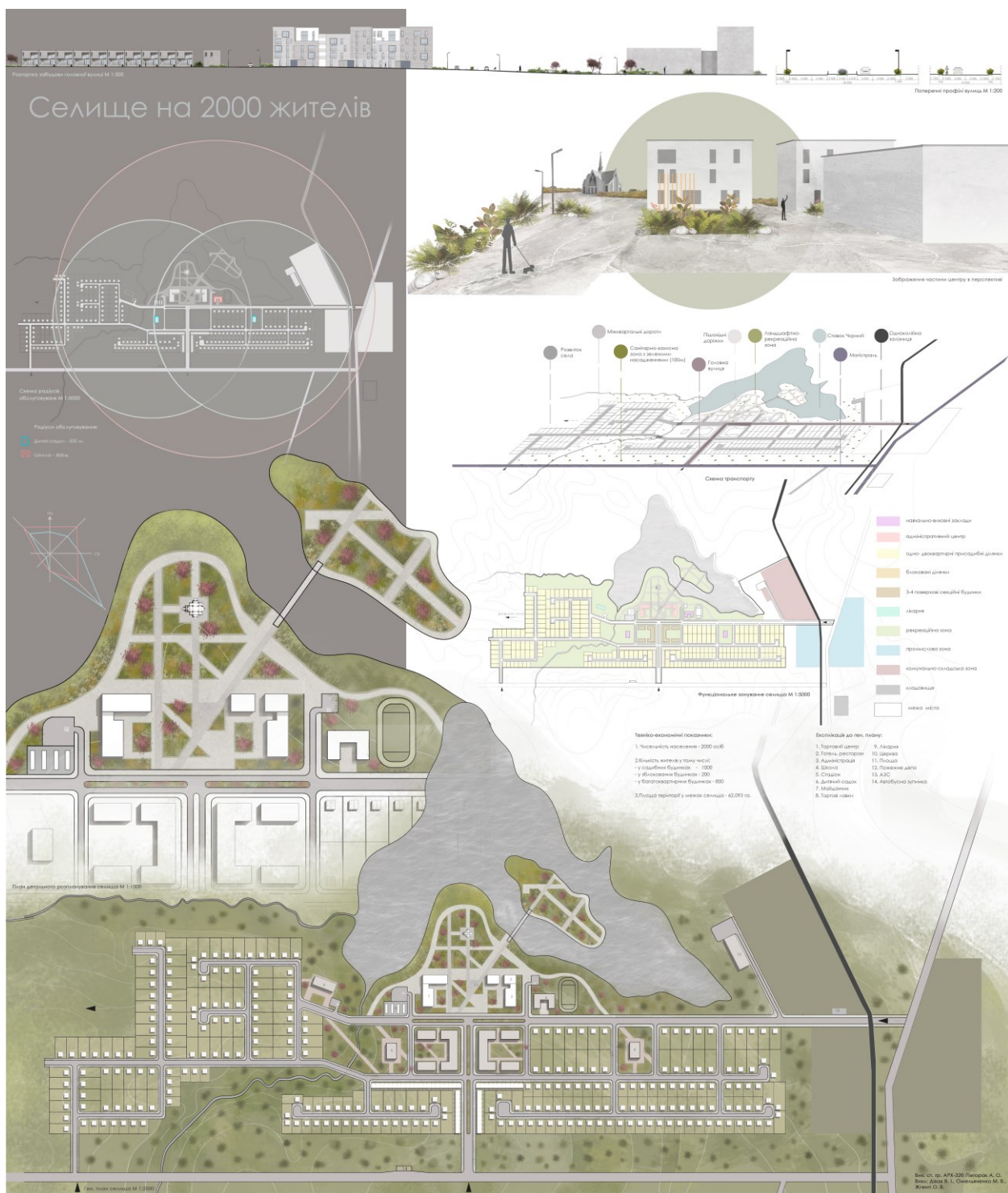

Рис. 9. Приклад планувального рішення селища на 2000 мешканців (студ. Півторак А., викл. Дівак В.І., Омеляненко М.В., Жгенті О.В.)

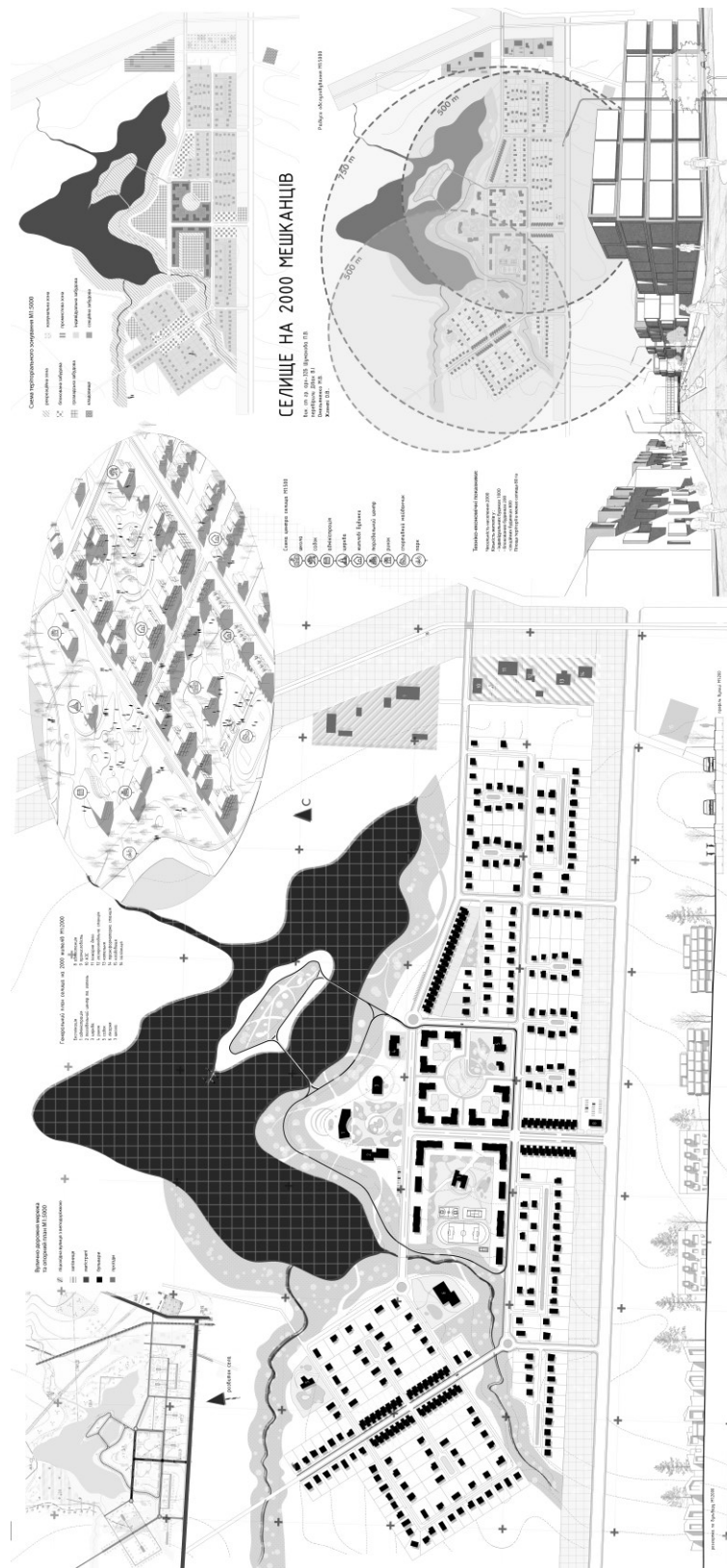

Рис.10. Приклад планувального рішення селища на 2000 мешканців (студ. Шумакова П., викл. Дівак В.І., Омеляненко М.В., Жгенті О.В.)

Навчально-методичне видання

СЕЛИЩЕ НА 2000 МЕШКАНЦІВ

Методичні вказівки та завдання
до практичних занять та виконання курсового проєкту
ОК.08.12 «Архітектурне проєктування.
Курсовий проєкт №12»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності G17
«Архітектура та містобудування»

Укладачі: **Ахаймова** Анастасія Олександрівна,
Омельяненко Марина Вікторівна,
Грінченко Тетяна Іванівна

Випусковий редактор *Ю.М. Долгополова*
Комп'ютерне верстання *Ю.М. Долгополової*

Ум. друк. арк. 1,87. Обл.-вид. арк. 2,0
Електронний документ. Вид № 62/V-26.

Виконавець і виготовлювач

Київський національний університет будівництва і архітектури
Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідectво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002